

HÚSMARHA TANÁCSKOZÁS

2013. december 5.

Dr. Márton István
Elnök
HUMOSZ

**Az európai gazdálkodók
kihívásai**

1. A mezőgazdaság globális kihívásai

Növekvő kereslet a mezőgazdasági termékek iránt:

- Változás a táplálkozás szerkezetében (magasabb minőségű fehérje)
- Élelmiszer/ Táplálkozás/ non-food lehetőségek (pl. biogazdálkodás, energia)

A mezőgazdasági termelés növekvő nyomás alatt:

- Növekvő feszültség a korlátozott természeti erőforrások kimerülése miatt
- Klímaváltozás
 - Extrém időjárási események előfordulásának növekvő kockázata (áradás, aszály)
 - Hosszútávú változások a klímában
 - Növények és állatok egészségi állapota (védekezési eszközök hiánya az újonnan kialakuló betegségek, járványok megelőzésére, kezelésére és korlátozására)

=> Fenntartható mezőgazdasági termelés Európában, és alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz, valamint azok csökkentése

2. A mezőgazdaság további kihívásai

- A növekedés és foglalkoztatás kihívásai a gazdaságban, a versenyképesség és jövedelmezőségen keresztül a befektetéseken és innováción át
- Nyomott árak
- Versenyhelyzet kialakulása harmadik országokkal a növekvő kereskedelmi liberalizáció eredményeként
- Gyártási folyamatok szigorú szabályozása- élelmiszerbiztonság, állatjólét és környezetvédelem
- EU import függés azoktól a harmadik országoktól, akik nem alkalmazzák az egységes szabványokat
- Bizonytalanul és tisztességtelen módon működő élelmiszerlánc

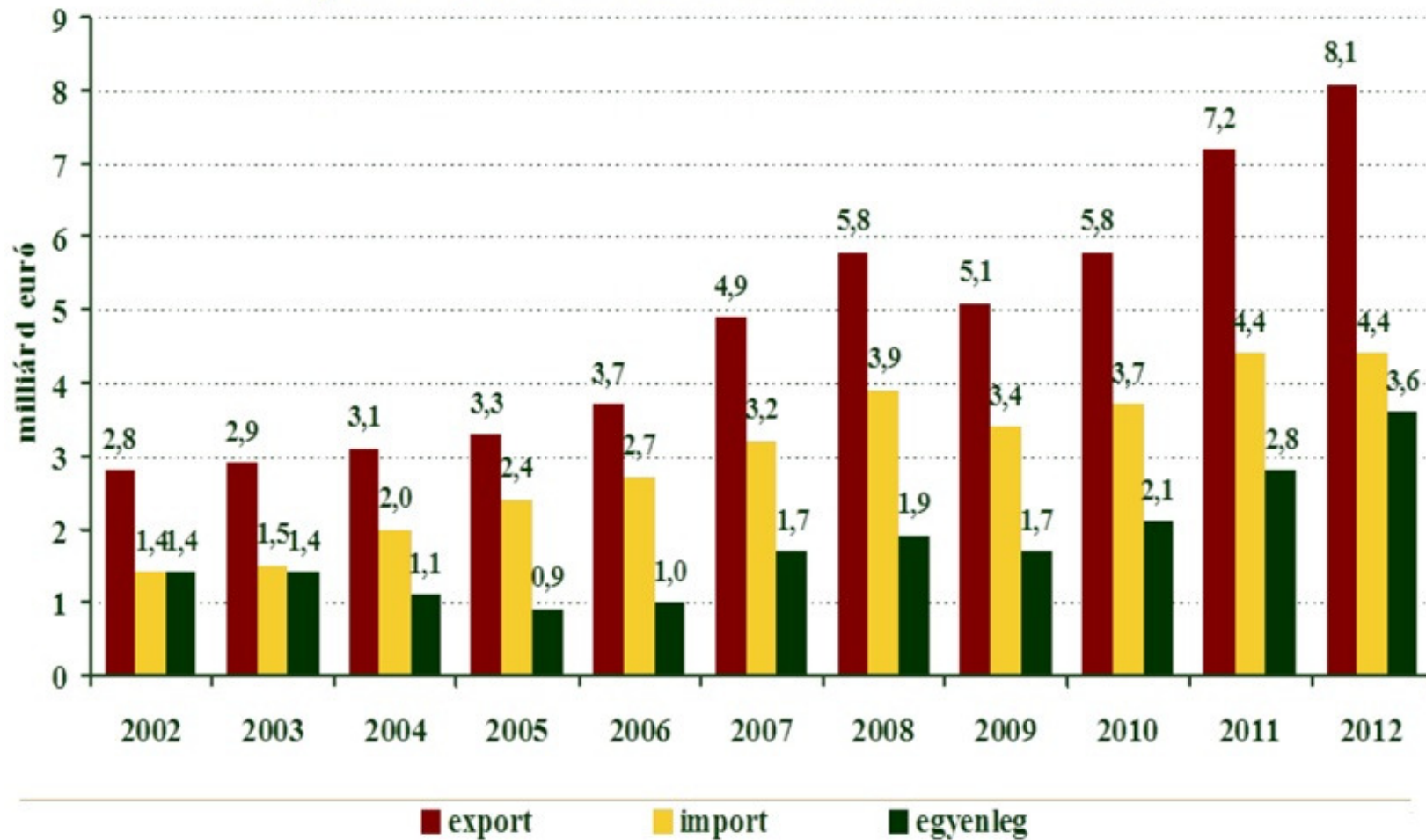
**A magyarországi húsmarha ágazat
helyzete, jövőbeli támogatása**

3. Helyzetkép- Általános információk I.

- 2012-ben a mezőgazdaság részesedése a GDP-ből 4,7%, a teljes „agrobiznisz” kb. 15%-ot tett ki.
- A GDP az I. negyedévben 0,8%-kal csökkent, míg a II. negyedévben 0,5%-kal, a III. negyedévben 1,7%-kal bővült az előző év azonos időszakához viszonyítva.
- A mezőgazdaság teljesítménye az I. negyedévben 12,%-kal, a II. negyedévben 17,2%-kal növekedett, míg a III. negyedévre hozzávetőlegesen 15%-os növekedés várható.
- A **mezőgazdaság kibocsátása 2012-ben 2.173 Mrd. Ft-ra** növekedett az előző évben realizált 2.166 Mrd Ft-hoz képest.
- 2012-ben a mezőgazdaságban foglalkoztatottak száma (erdőgazdasággal és halászattal együtt) meghaladta a 200 ezer főt (+8%), 2013. II. negyedévében az ágazat 202 ezer főt foglalkoztatott.

4. Agrár-külkereskedelem alakulása

Agrár-külkereskedelem alakulása

5. Helyzetkép- Általános információk II.

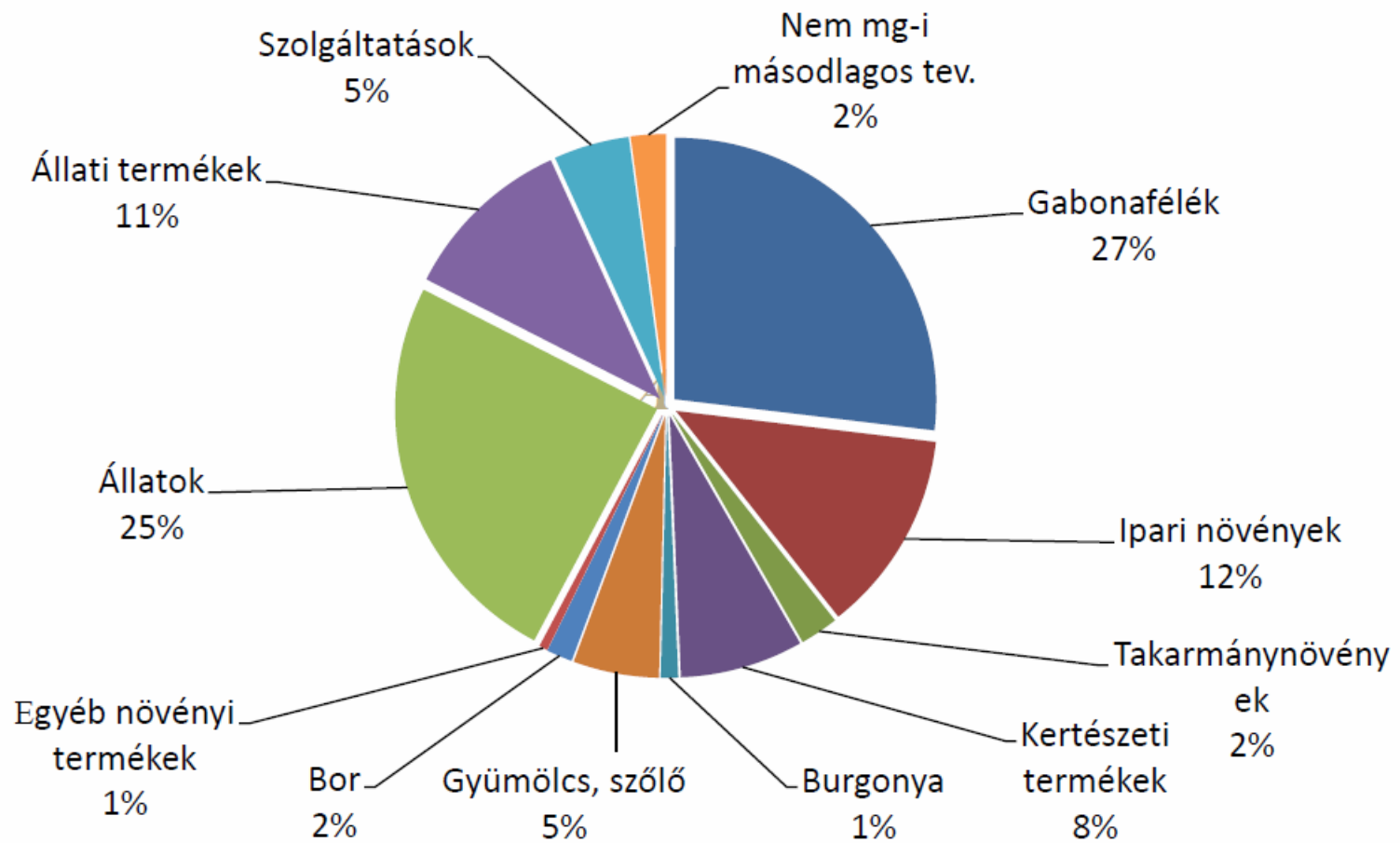
Az **élő állatok és állati termékek** 2012-ben 762 milliárd Ft kibocsátást értek el, mely **8%-kal magasabb az előző évihez** viszonyítva. (Húzóerő a baromfihús és a tehéntej termelés növekedése volt.)

Ebből:

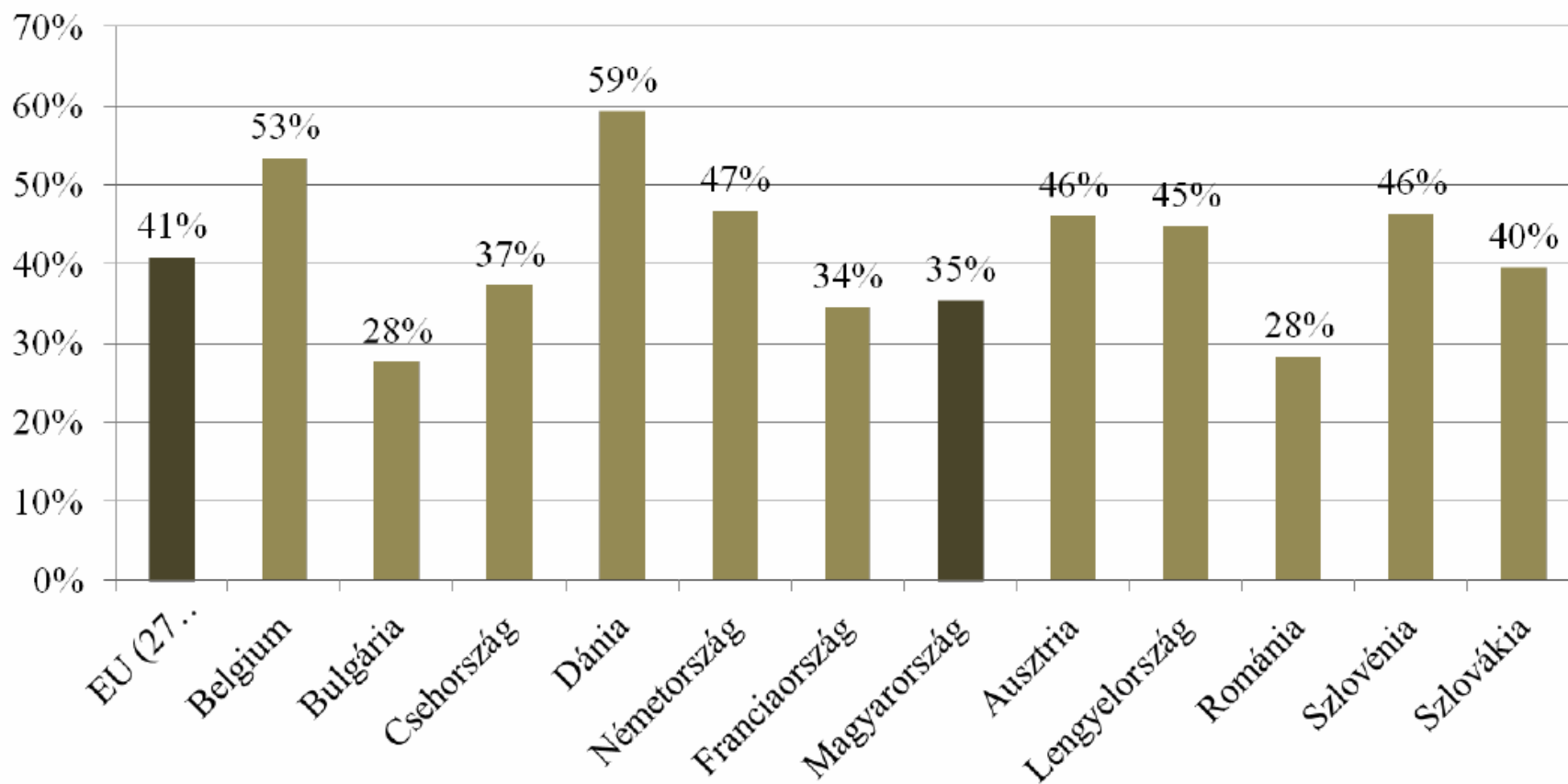
- baromfiágazat 30%,
- **sertéságazat 27,2%,**
- **szarvasmarha ágazat 7,4%,**
- tejtermelés 20%,
- tojástermelés 7,7%.

2012-ben a teljes mezőgazdaság bruttó kibocsátásából az **élő állat és állati termékek részesedése 35,1%** tett ki.

6. A mezőgazdasági termelés szerkezete 2012-ben

7. Az állattenyésztés részesedése a mezőgazdaság teljes kibocsátásából az EU-ban, 2012

Forrás: EUROSTAT

8. Állatállomány

Állatállomány (1000 db)				
Megnevezés	2010*	2011*	2012*	2013 június
Szarvasmarha	681	698	753	758
<i>Ebből: tehén</i>	<i>309</i>	<i>328</i>	<i>336</i>	<i>335</i>
Sertés	3 168	3 032	2 956	2 892
<i>Ebből: anyakoca</i>	<i>219</i>	<i>210</i>	<i>198</i>	<i>194</i>
Ló	65	74	76	62
Juh	1 181	1 095	1 147	1 164
Ebből: anyajuh	844	833	836	810
Tyúkféle	31 710	33 006	30 075	33 577
Lúd	3 028,2	3 537,1	3 337,5	3 963
Kacsa	513	4 436	4 242	4 630,1
Pulyka	3 168	2 999	2 799	2 236,4

Forrás: KSH

*: az éves állományadatokat tartalmazza

9. Vágóhidak élőállat vágása (ezer darab)

Megnevezés	2010	2011	2012	2013. I. félév
Szarvasmarha	106,031	100,101	94,480	44,796
Sertés	4 610,035	4 290,403	3 836,044	1 845,585
Baromfi összesen	149 417,770	156 334,417	168 108,289	78 899,043
ebből vágócsirke	117 874,164	119 525,422	130 200,117	61 231,634

Forrás: AKI

- A beszűkült exportlehetőségek miatt főként a fiatal marha és a bika vágása nőtt jelentősen 2013-ban. (Ugyanakkor az élőmarha import is jelentősen visszaesett.)
- A török export helyét lassan pótolja az egyéb desztinációk felfutása (Ausztria, Görögország, Libanon, Oroszország).

10. Főbb állati termékek termelői árának változása

Megnevezés	2010 (éves átlagár)	2011 (éves átlagár)	2012 (éves átlagár)	2012. 45. hét	2013. 45. hét	Változás 2013. 45. hét / 2012. 45. hét
Vágómarha*	474,97	595,46	688,23	639,41	571,46	89,37 %
Vágósertés**	364,36	405,82	473,83	497,06	478,28	96,22%
Vágócsirke	213,57	249,47	268,93	290,24	285,18	98,26%
Nyers tej***	71,46	86,12	86,57	86,58 (október)	103,28 (október)	119,29%
Tojás****	17,5	17,02	24,33	24,72	20,47	82,79%

Forrás: AKI PÁIR

*hazai termelésből származó, E-P kategória összesen, hasított meleg súlyban, HUF/kg

**hasított meleg súlyban, E minőségi osztályban, HUF/kg

*** extra minőségben, HUF/kg

****M+L méretkategória összesen, HUF/db

11.1.Középtávú kormányzati tervek az állattenyésztésben

- A növénytermesztés és állattenyésztés megbomlott egyensúlyának helyreállítása.
- A versenyképességet csökkentő és túlszabályozási gátak valamint a normatív alapú gazdálkodói terhek csökkentése.
- A földtulajdon szerzés/bérlés, valamint az állami tulajdonú termőföldek hasznosítása során az állattenyésztés működéséhez szükséges termőföldek biztosításának birtokpolitikai irányelveinek kiemelt érvényesítése.
- Közvetlen kifizetések szintjének megőrzése 2014-2020 között.
- Kockázatkezelési, biztosítási és hitelezési konstrukciók kidolgozása az állattenyésztő vállalkozások finanszírozásának javítása érdekében.
- Vidékfejlesztési programok széleskörű alkalmazása.
- Nemzeti hatáskörben adott támogatások megtartása, megújítása.

11.2. Középtávú kormányzati tervek az állattenyésztésben

- Szoros együttműködés a szakmaközi szervezetekkel és az egyes termékpályákon működő szakmai érdekképviselőkkel.
- Tenyésztési, termelési integrációs és kutatás-fejlesztési programok kialakítása a hazai genetikai állományra alapozott termékfejlesztés, a termékek minőségbiztosítás és piacra jutás elősegítése érdekében.
- Eredetigazolási-, minőségbiztosítási rendszer kiépítése.
- Közösségi marketing lehetőségeinek kihasználása a biztonságos, jó minőségű magyar termékek iránti fogyasztói bizalom erősítése érdekében.
- Tisztességtelen piaci magatartás tilalmáról szóló tv. alkalmazása.

Minden intézkedést az EU-s szabályok adta lehetőségek maximális kihasználásával tervezünk.

12. Uniós közvetlen támogatások most és 2014-2020 között (EMGA)

A közvetlen támogatások új rendszere

Degresszivitás

Minden tagállam számára kötelező elemek

- Alaptámogatás (BPS/SAPS)
- „Zöld” komponens
- Fiatal gazdálkodóknak juttatott támogatás
- Nemzeti tartalék

+

Tagállamok által választható önkéntes elemek

- Termeléshez kötött támogatás
- Természeti hátrányokkal sújtott területek támogatása

Degresszivitás

A támogatás feltétele a kölcsönös megfeleltetés intézkedéseinek betartása

VAGY

Tagállam számára önkéntes, a gazdák számára választható elem

A kisgazdaságok számára kialakított egyszerűsített támogatási rendszer

- Zöldítés követelménye alól mentesül
- Kölcsönös megfeleltetés be nem tartása esetén közvetlen támogatása nem szankcionálható

13.1. Alaptámogatás (BPS)

- **Legfontosabb eredmény:** a jelenlegi SAPS rendszer tovább vihető akár 2020-ig = támogatást kaphat minden olyan gazdálkodó, aki az adott évben támogatási kérelmet nyújt be.
- De az új alaptámogatási rendszer (Basic Payment Scheme - BPS) akár 2015-től bevezethető.
 - a BPS jogosultság vagyoni értékű jog lesz,
 - forgalomképes, átruházása teljesen elválhat a föld átruházásától,
 - támogatásra akkor jogosít, ha tárgyévben aktiváljuk,
 - a jogosultságok kiosztása: a BPS rendszer bevezetésének évében.
- Új belépők is juthatnak jogosultsághoz a nemzeti tartalékból, elsősorban az induló fiatal gazdálkodók.

13.2. Alaptámogatás (BPS)

- Kizárólag az **aktív gazdák** jogosultak közvetlen támogatásra
 - akinek a mezőgazdasági tevékenysége nem jelentéktelen és/vagy
 - akinek elsődleges üzleti vagy társasági tevékenysége mezőgazdasági.

A hazai érdekérvényesítés során egyszerűbb fogalom-meghatározásra törekedtünk és sikerült elérni egy szűk negatív lista alkalmazását, amely a kizárható területeket tartalmazza, amelyet a tagállam **tovább bővíthet**.

Negatív lista: repülőterek, vasúti területek, vízművek, kereskedelmi ingatlanok, állandó sportterületek és rekreációs területek.

14. „Zöld” komponens

- **Kötelező a tagállam és a gazdák számára is**, a közvetlen kifizetési nemzeti keretösszeg **30%-a**.
- Általános érvényű (kivéve kisgazdálkodók), évenkénti és nem szerződéses formájú.
- A kölcsönös megfeleltetés követelményein túlmutat.

Feltételei:

- Tárgyévben termesztett növények diverzifikálása,
- Állandó gyepek fenntartása,
- Ökológiai célterület fenntartása (állandó kultúrával - ültetvény - fedett területen felüli jogosult területen).

15. „Zöld” komponens I.- Terménydiverzifikáció

- Nem ugyanazt jelenti, mint a vetésváltás - a vetésváltás=időbeliség; termény diverzifikáció = térbeliség.
- Eredeti bizottsági javaslat 3 ha felett 3 különböző növény termesztése.
- Kompromisszumos feltétel:
 - **10 ha alatt 1 növény,**
 - **10 ha szántó felett 2 növény,**
 - **30 ha szántó felett 3 növény** termesztésének kötelezettsége.
- **Mentesülő üzemtípusok:** egy vagy több követelményt automatikusan teljesítők (pl. biogazdaságok, döntően gyepgazdálkodással foglalkozók, egyes tanúsítási rendszerekben - ekvivalens gyakorlat elismerése - résztvevő gazdaságok) valamint az állandó gyepterületek.

16. "Zöld" komponens II.- Állandó gyepterület

- Csak 5%-ban lehetne csökkenteni a nagyságát a 7 év alatt,
- Kompromisszum szerint: **tagállami szintű monitoring is megfelelő,**
- A jelenlegi gyakorlatnak megfelelően: **visszaállítási kötelezettség.**

17. „Zöld” komponens III.- Ökológiai célterület

- Csak **15 ha szántó felett kötelező**; konkrét lista, ami magyar szempontból több kedvező elemet tartalmaz (pl. lucerna, tájelemek, teraszok, kemikáliák használata nélkül termesztett energianövények, ugar).
- a **bevezetés kétlépcsős**: 2014-től 5%, majd egy 2017. évi felülvizsgálattól függően akár 7%.
 - **Egyenértékű gyakorlatok** elismerhetőek akár a zöldítés mindhárom követelményére vonatkozóan, illetve többféle mentesülő gazdálkodási/területi típus (pl. egyes AKG programok, biológiai gazdálkodás).

18. Fiatal gazdálkodók támogatása

Kötelező, a közvetlen kifizetési nemzeti keretösszeg legfeljebb **2%-a**.

Feltételei:

- 40 évnél fiatalabb termelő
 - aki most kezd mezőgazdasági tevékenységbe, vagy
 - gazdaságát az első támogatási kérelem benyújtását megelőző 5 éven belül hozta létre.
- Legfeljebb 5 éven keresztül nyújtható.
- A támogatás **felső területi korlátja 25 és 90 hektár** között tagállami hatáskörben állapítható meg.
- Tagállami átlagtámogatás **25%-a** adható a támogatható hektárszámig.

19. Nemzeti tartalék

- **Kötelező**, az alaptámogatási pénzügyi felsőhatár **max. 3%-a**.

(A SAPS alkalmazása ideje alatt nincs nemzeti tartalék.)

Felhasználható:

- Az újonnan belépő fiatal gazdálkodók számára jogosultságok kiosztására,
- Speciális hátrányokkal sújtott területek támogatására,
- Szerkezetátalakítási programokra.

20. Termeléshez kötött támogatás

- **Önkéntes,**
- Mértéke
 - jelenleg a teljes nemzeti keret 3,5%,
 - az új rendszerben **13%**
gabonafélék, olajnövények, len, kender, rizs, keményítő
burgonya, diófélék, vetőmag, tej és tejtermékek, juh és
kecskehús, marha- és borjúhús, szárított
takarmány, komló, cukorrépa, zöldség, gyümölcs és
 - **+2%** fehérjenövényekre.
- A Bizottság előzetes engedélye alapján működtethető.
- Az alkalmazott konstrukció nem lehet ellentétes a KAP egyéb intézkedéseivel és nem irányulhat a termelés növelésére, csak a jelenlegi szint fenntartása támogatandó.

21. Természeti hátrányokkal rendelkező területek támogatása

Önkéntes, az éves nemzeti pénzügyi keret **5%-áig**.

A II. pillérből finanszírozott kedvezőtlen adottságú területek támogatásával **párhuzamosan** létezne (ha mindkét forrásból kap, a második pilléres KAT támogatásból le kell vonni az első pilléres támogatást).

22. Degresszivitás

- **Kötelező elem**
- Az alaptámogatások (BPS/SAPS) 150 ezer euró feletti összegére legalább 5%-os elvonást kell alkalmazni.
- Figyelembe vehető a kifizetett munkabér és annak járulékai.
- Az elvont összegek az adott tagállamban vidékfejlesztés keretében innováció-fejlesztésre (100% EU finanszírozás) felhasználhatóak.

23. Kisgazdaságok egyszerűsített támogatási rendszere

- **Tagállam számára önkéntes, gazdálkodó számára választható, a közvetlen nemzeti kifizetési keretösszeg 10%-áig.**
 - Minden közvetlen kifizetést helyettesít, egyösszegű támogatás,
 - A támogatás mértéke **500 és 1250 € között lehet,**
 - Belépés csak 2015. évi egységes kérelem benyújtással **vagy legkésőbb október 15-ig** lehetséges (tagállami döntés),
 - Nem kötelező a zöldítés követelményeinek betartása,
 - A kölcsönös megfeleltetés elleni vétség esetén közvetlen támogatását nem szankcionálják.

24. 2014- átmeneti év

Az új költségvetési keretek terhére, de a meglévő SAPS a jelenlegi feltételekkel folytatható.

- **Különleges támogatások** (pl.: kérődző program, szerkezetátalakítási programok: z-gy, dohány),
- **Elkülönített támogatások** (pl.: elkülönített z+gy és cukortámogatás),
- **Nemzeti kiegészítő támogatások** (pl.: anyatehén) folytathatóak.

25. Rugalmas modellopciók

- Az új támogatási rendszer bevezetésére 3 lehetőség van:
 - **SAPS 2014-ig, BPS** (alaptámogatási rendszer – Basic Payment Scheme) **2015-től**: előny: rugalmas átmeneti szabályok, korábbi bázisok továbbvihetőek.
 - **SAPS 2015-2017, BPS 2018-tól**: előny: rugalmas átmeneti szabályok, korábbi bázisok a SAPS keret 20%-áig továbbvihetőek, átmeneti nemzeti támogatások (ÁNT) alkalmazásának degresszív lehetősége.
 - **SAPS 2015-2020**: termeléshez kötött támogatások maximális kihasználhatósága, ÁNT alkalmazásának degresszív lehetősége.
 - **Közös elem mindhárom modellben**: 15% termeléshez kötés, zöldítés, kis gazdaságok egyszerűsített támogatása, fiatal gazdák kiemelt támogatása.

26. A Single CMO szabályozás főbb elemei I.

2014-től lép életbe

*Fenntartása a legtöbb magán intervenció és magán tárolás intézményének

*Biztonsági záradék az összes szektor számára, mely képessé teszi a közösséget szükséghelyzet esetén beavatkozásra, melyet a krízis alapból finanszíroznának.

* Termelés szabályozó rendszer:

- 2015-ben vége a tej kvóta alkalmazásának és a "tej csomag" integrálásának

- 2017-ben vége a cukor kvóta alkalmazásának, szerződéses intézkedések a jövőbeni folytatáshoz

- 2015-ben vége a szőlőültetvények telepítési jogának, helyettesítve egy új meghatalmazó rendszerrel 2030-ig.

- A sajt és a sonka kínálatának szabályozása származást igazoló védjegyek által

27. A Single CMO szabályozás főbb elemei II.

- * Szerződéses kapcsolatok minden szektor részére
- * Termelői szervezetek és ágazatközi szervezetek
 - Jelenleg minden ágazatot lefed
 - Szabályok kiterjesztése (pl.: szabvány szerződések, marketing szabványok)
 - Lehetőség a termelői szervezeteknek, hogy együttesen tárgyalási folyamatokban is részt vehessenek, ezt a korábbi tej mellett a marhahús, gabona és más szántóföldi növények valamint oliva olaj esetében tehetik meg.
 - Komoly piaci egyensúlytalanság esetén a közösség feljogosíthatja a termelői szervezeteket, vagy ágazatközi szervezeteket, hogy együttesen bizonyos ideiglenes intézkedéseket tegyenek (pl.: piacról való kivonás, magántárolás), hogy stabilizálják az érintett szektort.

28. A Vidékfejlesztési stratégia főbb elemei

- * Közös Stratégiai Szerkezet formálja át az EU 2020-as céljait konkrét lehetőségekké
- * Tagállami egyezmények állapítják meg az elsőbbséget az öt alap felhasználása közt
- * A Vidékfejlesztés négy tengelyétől (2007-2013) a hat prioritásig:
 1. Tudás transzfer és innováció támogatása
 2. A gazdaságok életképességének és versenyképességének növelése
 3. A mezőgazdasági ellátási lánc szervezésének és kockázatkezelés népszerűsítése
 4. Ökoszisztéma helyreállítása, megóvása és erősítése
 5. Az erőforrásokkal gazdaságosan bánó gazdálkodásra és az alacsony szén-felhasználási megoldásokra való áttérés támogatása a klímabarát gazdaságok kialakítása érdekében
 6. Szociális integráció támogatása, szegénység csökkentése és gazdasági növekedés

Köszönöm a figyelmet!

